

Źródła do dziejów Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (1982–1996), część III, opracowali Jan Krukowski, Zygmunt Ruta, Wydawnictwo Naukowe WSP, Kraków 1996, ss. 662.

Zgromadzony i opracowany przez Jana Krukowskiego i Zygmunta Rutę obszerny zbiór dokumentów obrazuje przemiany strukturalne i ideowe uczelni w okresie, który co prawda nie przyniósł rewolucji ani w jej organizacji, ani też w jej systemie dydaktycznym, ale tym niemniej spowodował istotną odmianę w zasadach wyłaniania władz i gremiów akademickich, jak również w regułach finansowania. Zmiana ta została w pełni udokumentowana w książce, która obejmuje 309 dokumentów pomieszczonych w dziewięciu działach. Dotyczą one kolejno: zmian strukturalno-organizacyjnych, nauczycieli akademickich, stopni naukowych, toku studiów i studentów, biblioteki i archiwum, Wydawnictwa Naukowego, Centralnego Ośrodka Metodycznego Studiów Nauczycielskich, spraw administracyjnych i gospodarczych uczelni, wreszcie – spraw różnych. Dokumenty te zostały starannie wyselekcjonowane i dobrane tak, aby unaocznic czytelnikowi podstawowe tendencje rozwojowe uczelni na tle przemian, jakie dokonywały się w systemie szkolnictwa wyższego i nauki w latach transformacji ustrojowo-politycznej kraju.

Przytoczone w *Źródłach* dokumenty obrazują przeważnie skutki decyzji „odgórnych”, które przyjmowały postać ustaw, a także rozporządzeń, zarządzeń, pism i komentarzy ministerstw oraz innych urzędów centralnych, dalej – uchwał, rezolucji i apeli kolejnych senatów WSP, wreszcie – zarządzeń, decyzji i pism kilku rektorów i prorektorów szkoły. Są to więc dokumenty urzędowe, wyrażające oficjalną wykładnię dominującej w danych okresach tendencji w zarządzaniu uczelnią. W niektórych momentach źródła te pobudzają pamięć o przykrych, złych epizodach w dziejach uczelni, na przykład kiedy zlikwidowano

Instytut Nauk Pedagogicznych wskutek nie liczącej z godnością świata akademii zawiści i chęci formalnej dominacji niektórych pozał się Boże uczonych. Książka ta jest również świadectwem utraty autorytetu profesorów uczelni, której statut zrównuje w uprawnieniach młodszego asystenta z tytularnym profesorem, zwłaszcza w czasie zadekretowanego przez ten dokument chaosu czy nawet „szaleństwa” wyborczego.

Postrzegam dwojakiego rodzaju pożytki z opublikowania tej książki. Po pierwsze, jest to niewątpliwie znakomita dokumentacja dziejów uczelni, która z pewnością będzie miała swojego historyka. Książka ta, jak również wydane poprzednio przez Z. Rutę dwa tomy *Źródeł*, obejmujących wcześniejsze okresy dziejów uczelni, będzie nieocenioną pomocą w krytycznej rekonstrukcji niemal wszystkich wątków jej działalności. Po wtóre, książka ta może i powinna służyć administracji uczelni, aby kolejni jej funkcjonariusze nie sądzili, że świat bierze początek z ich bystrej myśli i jedynie słusznego czynu. Biorąc pod uwagę fakt, że dość powszechny jest wśród nich pogląd, że to właśnie oni zbawiają szkołę i świat w czasie jednej albo dwóch kadencji, dla ostudzenia zapału i racjonalnego podejścia do pomysłów reformatorskich, powinni oni rzucić okiem na dzieło ich poprzedników. Książka J. Krukowskiego i Z. Ruty świetnie do tego się nadaje.

Czesław Majorek